

Visst har du hört talas om mohairgarn men vet du från vilket djur det kommer? Det spinns av ullfiber från angoragetens pälsår. Birgitta Arnesdotter kan konsten efter 15 år tillsammans med dem.

AV ANNA SMEDBERG | FOTO KRISTINA WIRÉN

Birgittas getter ger det finaste garnet

”Min kvalitet efterfrågas”

På gården Skåningsmåla i Småland finns ett 40-tal angoragetter. Två Border colliehundar vallar getflocken i beteshagarna på kommando från Birgitta Arnesdotter.

Angoragetterna är relativt nyklippta och den annars långhåriga och krulliga pälsen är på väg att växa ut igen.

Getterna har precis kommit ut från stallet där de tog skydd under en regnskur.

– De har inte så mycket fett i pälsen och är därför lite känsliga för fukt och kyla, berättar Birgitta.

XXXXXXX

Birgitta har gården och djuren tillsammans med maken Mats Landström. Hon är uppfödd och upp vuxen i Kalmar, och har alltid haft ett stort djurintresse. Redan som 7-åring sa hon att hon skulle köpa gård när hon blev stor.

– Jag blev stor vid 34 års ålder – då köpte vi gården. Att flytta ut på landet är det bästa jag har gjort! Getterna är både vackra och intelligenta, och trevliga att arbeta med. Det är mycket jobb men jag brinner för dem!

Paret skaffade sina första getter år 1996. De hade fått upp ögonen för angoragetter när de besökte en farm i Australien.

Birgitta beskriver getterna som reserverade djur.

– De är lite egna och högfärdiga. Medan fåren är mer gåpåiga är getterna lite mer förnäma och inte så sällskapliga som fåren. Getterna är mer individsmarta än fåren. Det händer att en get alldeles själv tar sig ut utanför stängslet. Det skulle ett får aldrig göra om inte hela flocken flyttar sig. Som tur är har vi våra två bordercollies som hjälper oss att samla ihop dem, berättar hon.

Det är lätt att förstå att paret föll för de gulliga getterna med den speciella pälsen.

– Jag brukar avskräcka folk och säga att getterna är lite för söta för sitt eget bästa eftersom de kräver så mycket skötsel, säger Birgitta.

Förutom tillsyn och utfodring klipper hon getternas pälsår två gånger om året. Hårfiber från angoragetens päls kallas mohair. Pälsen är lång med korkskruvslockar.

– Det är ganska komplicerat att klippa getterna eftersom mohairen är glatt, huden är veckad och de

har päls överallt. Getterna är också magra över ryggen och därför känsliga för låga utomhustemperaturer när man klipper dem.

Efter att hon klippt getterna sorterar hon ullen och skickar den till spinnerier i Danmark eller England. Där spinns fibern till mohairgarn för handstickning eller till mohairstrumpor.

Förädlingen från fiber till garn tar tid.

– När man spinner mohair bildas statisk elektricitet. Därför ska den spinns långsamt och i hög luftfuktighet.

Kvalitet kostar

Eftersom det tar tid att producera mohairgarn och mohair är en dyrare råvara än till exempel ull märks det också på priset.

– I detta slit- och slängsamhälle är det inte alla som är beredda att betala för det men visst efterfrågas även kvalitet.

Mohairfibern beskrivs som slitstark, flamsäker och till viss del smutsavvisande.

– Mohair är glatt, silkiagt och all-

deles slätt. Till strukturen liknar det nylon och silke.

Det används till stick- eller vävgarner. Kvaliteten lämpar sig för tröjor, sjalar, strumpor och filter. Det används också till kostymer och dräkter, samt till gardiner och möbetyger. Det allra mjukaste garnet är så kallad kidmohair och

spinns på pälsfiber från killingar, vilket ger det mjukaste garnet.

– Mohair blir grövre ju äldre djuret blir, förkla-

rar Birgitta.

Mohairgarnet från Skåningsmåla är kidmohair uppblandat med 25 procent fårull.

– Om det bara är mohair glider fibern isär och ett plagg blir större med åren, säger Birgitta.

Just nu håller hon på och ordnar med Ölands skördefest som går av stapeln den 1–2 oktober. Då firas samtidigt Fårets dag och det bjuds på en rad aktiviteter, som vallhunds- uppvisning och färklippning.

– Mitt liv består av djur och det har jag ju önskat mig ända sedan jag var barn, konstaterar Birgitta. ■

Gården full med djur

Namn: Birgitta Arnesdotter.

Ålder: 48 år.

Gör: Har angoragetter och säljer mohairprodukter i företaget Skåningsmåla Mohair, arbetar på deltid som kemikaliesäkerhetshandläggare vid länsstyrelserna i Kalmar och Blekinge län.

Bor: På gården Skåningsmåla i Nybro kommun, Kalmar län, Småland.

Intressen: Angoragetter och vallhundar.

Familj: Maken Mats Landström och sonen Lo.

Husdjur: Fyra hundar, fyra katter, får, angoragetter och höns.

Angoragetter och mohair

■ Angorageten härstammar från områden i och kring Turkiet. Namnet kopplas till det äldre namnet för Ankara (Angora). Jonas Alströmer (potatiskungen) tog angoragetterna till Sverige. Ett djur ger mellan 1-3 kilo ull om året.

Mohair är hårfiber från angorageten päls. Fibern spinns till tråd

eller garn. Mohair härstammar från ett arabiskt ord för val/välja. Mohair används till stick- och vävgarner, till kostym- och dräkttyger, samt till gardiner och möbler. Det används även som dockhår, tomteskägg och i teddybjörnar. Sydafrika, USA, Australien och Nya Zeeland är världsledande mohairproducenter.

Sticka skön sjal med ett nystan mohair

■ Mönsterstickad sjal i 1-trådig Skåningsmåla kidmohair. Sjalen är cirka 1/2 meter bred och 1.35 meter lång efter press. Den kan göras längre genom att minska mönstret med 2 mönsterrapporter.

Tips: Sticka en vacker babyfilt, kanske som doppresent, genom att lägga upp ytterligare 126 maskor, (9 mönsterrapporter).

Då går det åt 200 g garn.

Garn: Skåningsmåla kid 1-trådigt (75% småländsk kidmohair, 25% merinoull)

Garnåtgång: 1 hg

Stickor: 5

Beskrivning

Lägg upp 103 m och sticka rätstickning i 5 varv. Alla aviga varv stickas 5 räta 9 aviga, 5 räta 9 aviga varvet ut.

Varv 1: *5 räta, 3 räta, 1 omslag, 3

räta tillsammans, 1 omslag, 3 räta* Upprepa.

Varv 3: *5 räta, 2 räta, 1 omslag, 2 räta tillsammans, 1 rät, 2 räta tillsammans, 1 omslag, 2 räta* Upprepa.

Varv 5: *5 räta, 1 rät, 1 omslag, 2 räta tillsammans, 3 räta, 2 räta tillsammans, 1 omslag, 1 rät* Upprepa.

Varv 7: 5 räta, 1 omslag, 2 räta tillsammans, 5 räta, 2 räta tillsammans, 1 omslag.

Avsluta med 5 räta varv när din sjal är så lång som du vill ha den.

Vill du veta mer?

Om du vill beställa garnet eller har frågor kring beskrivningen, ring 0481-540 77, eller maila skaningsmala.mohair@hs.lrf.se
Se hemsida: www.skaningsmala.se

NÅL & TRÅD

Förvara med cederträ

■ Det fanns ett gott skäl till att brudkistor i USA gjordes i cederträ förr. Det doftande träet höll malen borta. Härma effekten med block av cederträ bland tröjorna. De här säljs på Smarta Saker för 75 kronor för fyra block.

Veckans tips!

Trasselfritt med kruka

Två nystan på en gång? Undvik trassel när du sticker, virkar eller tvinnar hemspunnet garn genom att lägga varje nystan under en upp- och nervänd blomkruka och dra garnänden genom hålet.

Två steg bakåt först

■ Har din påbörjade stickning legat länge kan du vinna på att backa lite. Ett garn med lite töjbarhet kan sträckas ut lite på stickan och lämna en lösare rand när du sticker vidare. Ta upp det sista varvet och sticka om så löser du problemet.

VECKANS FRÅGA

Knapp på rätt plats

■ Det tar för lång tid att räkna ut precis var knapphålen ska vara för att hamna jämnt på stickade plagg. Hur kan jag spara tid?

Slösa

SVAR: Ta en pappersremsa, lika lång som avståndet mellan första och sista knapphålets position. Vik bandet dubbelt två gånger. Vik upp remsan igen, lägg den på plagget och sätt ett märke på varje vikinje. Där ska knapphålen sitta.

Fråga om handarbete
Kristina Bäckström,
Land, 113 92 Stockholm.
kristina.backstrom
@lrfmedia.lrf.se
08-588 367 09